

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ
50 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΜΑΡΤΙΟ 1957

ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ
ΜΑΙΟΣ 2007

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

2^ο Γενικό Λύκειο Κομοτηνής

Θέμα εργασίας : Τα δικαιώματα των παιδιών

Υπεύθ. καθηγήτρια: Ζιώγα Ιωάννα

Πόσα γίνονται κάθε μέρα στο όνομα των παιδιών! Όλοι νοιάζονται για τα παιδιά, προσπαθούν να ικανοποιήσουν τις επιθυμίες τους, να δείξουν την αγάπη τους, να κάνουν το μέλλον τους καλύτερο. Κι όμως. Κανείς στ' αλήθεια δεν μπορεί να μπει στη θέση ενός παιδιού. Κανείς δεν μπορεί να θυμηθεί τις ταπεινώσεις που αυτό συνεπάγεται. Κανείς δε νιώθει τι σημαίνει να είσαι τόσο μικρός που να μπορεί ο καθένας να σε τοποθετεί όπου θέλει. Να εξαρτάται η τροφή ή η πείνα σου, ο ύπνος ή η κούρασή σου, η καθαριότητα ή η βρομιά σου, η χαρά ή η λύπη σου από τους άλλους.

Αυτός είναι ο λόγος που αρκετά παιδιά δεν ξεπερνούν ποτέ αυτή την ταπεινωτική κατάσταση. Φοβούνται μια ζωή μήπως οι άλλοι τους αντιμετωπίζουν σαν μικρά, εξαρτημένα αντικείμενα. Προσπαθούν κάθε στιγμή να αποδείξουν, στον εαυτό τους και στους άλλους, την ατομικότητα τους, την αυθύπαρκτη παρουσία τους. Αν μπορούσαμε λοιπόν να βρεθούμε στη θέση ενός παιδιού, θα ξέραμε πόσο πολύτιμη είναι η υγιής παρέμβαση των μεγάλων. Αυτή η παρέμβαση μπορεί να δείξει στο παιδί το δρόμο προς την αυτοεκτίμηση και την ελευθερία.

Ένα κεφαλαιώδες θέμα στο οποίο απαιτείται άμεσα η παρέμβαση των ενηλίκων είναι η εκπαίδευση. Στη σημερινή κοινωνία όλα τα παιδιά του κόσμου έχουν δικαίωμα να μορφωθούν. Τα μέτρα όμως που θα διασφάλιζαν ίσες ευκαιρίες μόρφωσης για όλα τα παιδιά δεν εφαρμόζονται. Ακόμα και σήμερα, στα σωφρονιστικά καταστήματα ανηλίκων όπως και στα ιδρύματα αγωγής ή τις φυλακές, τα περισσότερα παιδιά είναι οργανικά ή λειτουργικά αναλφάβητα ενώ τραγική είναι και η σχολική κατάσταση των αθιγγανοπαίδων ή των παιδιών των φαναριών. Προβλήματα στην εκπαίδευση αντιμετωπίζουν ακόμη τα ελληνόπουλα

του εξωτερικού και οι παλιννοστούντες ενώ, τα άτομα με ειδικές ανάγκες που είναι κυρίως νέοι και αποτελούν το 8-15 % των αποφοιτούντων από τα σχολεία εξαιρούνται ακόμα και σήμερα από την εκπαίδευση και έτσι οδηγούνται στην περιθωριοποίηση.

Υπάρχει επίσης το πρόβλημα της παιδικής εργασίας. Παραμένει ένα από τα πλέον δυσεπίλυτα κοινωνικά προβλήματα και μάλιστα σε πολλές περιοχές του πλανήτη η κατάσταση επιδεινώνεται συνεχώς. Σε όλο τον κόσμο εργάζονται 250.000.000 παιδιά, ηλικίας 5-14 ετών. Το πρόβλημα εντοπίζεται κυρίως στη Ασία, στην Αφρική και στην Λατινική Αμερική, αλλά και στις βιομηχανικές «αναπτυγμένες» χώρες ο αριθμός παιδιών που εργάζονται είναι αρκετά μεγάλος. Οι συνέπειες της βαριάς ή επικίνδυνης παιδικής εργασίας είναι σοβαρές καθυστερήσεις στην ανάπτυξη των παιδιών, σοβαρές σωματικές αναπηρίες, ψυχολογικά προβλήματα, σεξουαλικές κακοποιήσεις και μεγάλο ποσοστό θνησιμότητας. Τα τελευταία χρόνια οι κοινωνίες έχουν αρχίσει να αφυπνίζονται και να ευαισθητοποιούνται απέναντι στο συγκεκριμένο πρόβλημα με περισσότερη αποφασιστικότητα, τόσο σε επίπεδο κυβερνήσεων όσο και σε επίπεδο μη κυβερνητικών οργανώσεων και συνδέσμων καταναλωτών. Το πρόβλημα όμως παραμένει υπαρκτό και απαιτούνται δραστικότερα μέτρα για την εξάλειψή του.

Κατάφωρη καταπάτηση των δικαιωμάτων των παιδιών αποτελεί και η κακοποίηση, είτε αυτή αφορά πρόκληση σωματικών κακώσεων είτε αφορά περιπτώσεις σεξουαλικής και συναισθηματικής κακοποίησης. Αντίστοιχης σοβαρότητας πρόβλημα είναι και η παραμέληση του παιδιού, το φαινόμενο δηλαδή εκείνο σύμφωνα με το οποίο η διατροφή, η ιατρική φροντίδα, η ένδυση, η στέγαση, η σχολική φοίτηση ή η παρακολούθηση που παρέχεται στο παιδί είναι ανεπαρκείς ή ακατάλληλες σε τέτοιο βαθμό ώστε να παραβλέπεται ή να τίθεται σε κίνδυνο η υγεία ή η ανάπτυξή του. Ένα εκατομμύριο παιδιά κακοποιούνται κάθε χρόνο στις Η.Π.Α. ενώ στη χώρα μας τα υψηλότερα ποσοστά σεξουαλικής κακοποίησης παρατηρούνται εντός του οικογενειακού περιβάλλοντος. Παράγοντες που έχουν ως αποτέλεσμα την κακοποίηση παιδιών μπορεί να είναι η κατάθλιψη, η χρήση ουσιών, οι στρεσογόνες καταστάσεις της καθημερινότητας, η ενδο-οικογενειακή βία, κ.ά. Ανεξάρτητα από τις αιτίες που οδηγούν στην κακοποίηση, οι συνέπειές της είναι πάντα τραγικές. Τα κακοποιημένα παιδιά προσχολικής ηλικίας εμφανίζουν έντονο άγχος, νυχτερινούς εφιάλτες, μετα-τραυματικό στρες, κατάθλιψη, επιθετικότητα ή παλινδρόμηση. Τα παιδιά σχολικής ηλικίας παρουσιάζουν μειωμένη απόδοση στο σχολείο, φοβίες και

επιθετική συμπεριφορά ενώ οι έφηβοι παρουσιάζουν κατάθλιψη, αυτοκτονικό ιδεασμό ή απόπειρες αυτοκτονίας, επιθετική και παραβατική συμπεριφορά, κατάχρηση απαγορευμένων ουσιών, πρόωρη σεξουαλική ζωή, ανεπιθύμητες εγκυμοσύνες και δυσκολία στην ανάπτυξη διαπροσωπικών σχέσεων. Σχετικό είναι και το ζήτημα της παραβατικότητας των ανηλίκων, μιας κατάστασης που θα πρέπει να αντιμετωπίζεται με γνώμονα τη δικαιοσύνη, την παιδαγωγική μεταχείριση και επανένταξη των ανήλικων παραβατών. Παράλληλα, στις μέρες μας εφαρμόζεται η πολιτική της μηδενικής ανοχής με στόχο να ενταθεί η επιτήρηση και η ποινικοποίηση των παραβατικών συμπεριφορών και να αντιμετωπιστούν με τη μεγαλύτερη αυστηρότητα τα σοβαρά εγκλήματα ανήλικων δραστών. Σύμφωνα με έρευνα, το 1993 παρουσιάστηκε μείωση της τάξης του 44% όσον αφορά τα εγκλήματα κατά της ζωής, από την άλλη πλευρά όμως 12.000 ανήλικοι δικάστηκαν ως ενήλικοι με ό,τι αυτό συνεπάγεται..

Τα παιδιά εξάλλου έχουν δικαιώματα και όσον αφορά την υγεία και την περίθαλψή τους. Για τους περισσότερους επαγγελματίες της υγείας, τα δικαιώματα των παιδιών στον τομέα αυτό παρουσιάζουν μόνο θεωρητικό ενδιαφέρον, κυρίως σε σχέση με τη νομοθεσία και την εκπαίδευση. Ωστόσο, η σύμβαση του ΟΗΕ για τα δικαιώματα των παιδιών σε σχέση με την υγεία αφορούν την καθημερινή πράξη όλων των γιατρών και των νοσηλευτών. Όλοι οι νέοι έχουν δικαίωμα στην υγεία ανεξάρτητα από το κοινωνικο-οικονομικό επίπεδο, τη γλώσσα, την κουλτούρα, την εθνικότητα και την έλλειψη στέγης. Τα παιδιά εξάλλου έχουν δικαίωμα να λαμβάνουν ξεκάθαρες και κατανοητές εξηγήσεις για μεθήματα που αφορούν την υγεία τους και να εξετάζονται με ευαισθησία και σεβασμό στη σωματική τους ακεραιότητα. Έχουν επίσης δικαίωμα να μην υφίστανται οποιαδήποτε αυθαίρετη ή παράνομη παραβίαση της ιδιωτικής τους ζωής. Ιδιαίτερη σημασία έχει η τήρηση του απορρήτου, ειδικά όταν τα παιδιά και οι έφηβοι εξετάζονται σε ένα κοινοτικό περιβάλλον, όπως το σχολείο. Οι ίδιες αρχές για το απόρρητο που ισχύουν στο ιατρείο ή στο νοσοκομείο, ισχύουν και μέσα σε μια κοινότητα. Κάτι τέτοιο όμως δεν γίνεται, καθώς πολύ συχνά οι επαγγελματίες της υγείας καταπατούν τα δικαιώματα των παιδιών.

Υπάρχουν εξάλλου και τα δικαιώματα των παιδιών που έχουν γεννηθεί εκτός γάμου. Τα δικαιώματα αυτά αφορούν την κάλυψη των βιοτικών τους αναγκών αλλά και τις υπηρεσίες που οφείλει να τους εξασφαλίζει η πολιτεία. Η χώρα μας τα τελευταία χρόνια έλαβε εκσυγχρονιστικά μέτρα και για την οικογένεια και για την

παιδική προστασία, τα μέτρα αυτά όμως κρίνονται ανεπαρκή. Σύμφωνα με τις νέες νομοθετικές διατάξεις, τα παιδιά εκτός γάμου έχουν τα ίδια δικαιώματα με τα παιδιά εντός γάμου, εφόσον γίνει η αναγνώριση (κληρονομικό δικαίωμα, δικαίωμα στη διατροφή, στη στοργή, στην αγάπη και το σεβασμό). Ωστόσο, απαιτούνται συντονιστικές ενέργειες και από άλλους φορείς προκειμένου να μην καταστρατηγούνται τα δικαιώματα των παιδιών αυτών. Σε μια εποχή που η παιδική ηλικία φθίνει δημογραφικά, που η φτώχεια χαρακτηρίζει κυρίως οικογένειες με παιδιά - πόσο μάλλον τις μονογονεϊκές οικογένειες - και που το κόστος ανατροφής ερμηνεύεται ως πρόβλημα για την ατομική ευημερία των μελών της σύγχρονης οικογένειας, απαιτείται ένα θεσμικό πλαίσιο ευέλικτο, σύγχρονο και ισότιμο.

Η Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Παιδιού είναι η ευρύτερα επικυρωμένη συνθήκη ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην ιστορία. Τα άρθρα της ομαδοποιούνται σε τρεις κατηγορίες: α) δικαιώματα για την προστασία των παιδιών, β) άρθρα που αφορούν την κοινωνική ευημερία και γ) άρθρα για τις κοινωνικές και πολιτικές ελευθερίες. Επιτέλους, τα παιδιά που είναι άνθρωποι με αισθήματα, απόψεις και ανάγκες αναγνωρίζονται ως άτομα με δικαιώματα. Τα παιδιά μπορούν και πρέπει να συμμετέχουν στις ζωές τους. Οι ενήλικες δεν πρέπει να τα υποβιβάζουν αλλά να τα σέβονται, αυτό όμως απαιτεί από τον κόσμο να δεχτεί ότι τα παιδιά είναι μέρος της κοινωνίας και όχι απλά «μικροί» άνθρωποι σε αναμονή. Επίσης, είναι σημαντικό να αναφέρουμε ότι η ακαδημαϊκή κοινότητα οφείλει να επιλέγει για να εκπαιδεύει κατάλληλα και υπεύθυνα τους ανθρώπους που συναναστρέφονται με παιδιά με σκοπό την πρόληψη τυχόν παραβιάσεων της διακήρυξης των δικαιωμάτων του παιδιού. Δεν πρέπει να ξεχνάμε πως μια κοινωνία που αποδέχεται την ψήφιση αυτού του νόμου δείχνει την ωριμότητα και την ετοιμότητά της, πρέπει ωστόσο να λάβουμε υπόψη πως υπάρχουν και δυσχέρειες στην εφαρμογή της. Αυτό συμβαίνει γιατί η σύμβαση περιέχει αλληλοσυγκρουόμενες αρχές και δικαιώματα, ασαφείς και διφορούμενους όρους και έννοιες ή λειτουργικούς ορισμούς που δεν είναι ξεκάθαροι για όλες τις χώρες. Τα τρία αυτά προβλήματα δυσχεραίνουν τη μέτρηση του βαθμού τήρησης των δικαιωμάτων με αποτέλεσμα να μην μπορεί να αξιολογηθεί η πρόοδος των χωρών στην εφαρμογή της διακήρυξης.

Ένα ακόμα ζήτημα είναι το εάν και κατά πόσο οι γονείς είναι πάντα κατάλληλοι για την ανατροφή των παιδιών τους. Ορισμένοι ειδικοί μάλιστα, αναρωτιούνται πως μπορεί κανείς να ζητήσει από ένα γονιό να προσφέρει στο παιδί του την αγάπη και τη φροντίδα που ο ίδιος δεν πήρε ποτέ από τους δικούς του γονείς. Το κράτος

όμως, επειδή έχει την υποχρέωση να προστατεύει τα παιδιά και να τα κάνει ελεύθερους και ανεξάρτητους πολίτες, κάνει μέσω της διακήρυξης ένα μεγάλο πρώτο βήμα. Τα παιδιά με τη σειρά τους, έχουν ηθικό δικαίωμα να επιλέξουν επαρκείς γονείς που θα είναι σε θέση να τα εξασφαλίσουν και να τα προστατεύσουν. Όσον δε αφορά τους γονείς, δεν μπορούμε να είμαστε άτεγκτοι με πιθανά λάθη τους γιατί και οι ίδιοι αναβιώνουν και επεξεργάζονται ανάλογες εμπειρίες της δικής τους παιδικής ηλικίας. Τέλος, δεν πρέπει να λησμονούμε πως, παρά τα προβλήματα, όσο υπάρχει ακόμα το θαύμα του νεογέννητου παιδιού, θα υπάρχει και η ελπίδα για ένα καλύτερο αύριο.

Προτάσεις προς ψήφιση

1. Να εξασφαλιστεί η απρόσκοπτη πρόσβαση και παρακολούθηση μαθημάτων για τα άτομα με ειδικές ανάγκες σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης.
2. Να τοποθετούνται υποχρεωτικά σε κάποια προϊόντα ετικέτες που θα διαβεβαιώνουν ότι αυτά δεν έχουν παραχθεί από παιδιά ή ότι ο παραγωγός τους έλαβε τα κατάλληλα μέτρα για την προστασία των παιδιών.
3. Να εγκαταλειφθεί η πολιτικής της μηδενικής ανοχής για τους ανήλικους παραβάτες, να καταργηθούν βαθμιαία τα δικαστήρια ανηλίκων με τη σημερινή τους μορφή και να εξεταστεί το ενδεχόμενο ποινικών κυρώσεων με καθαρά προληπτική αποστολή.

Τροπολογία¹: να διασαφηνιστεί και να επαναδιατυπωθεί το περιεχόμενο της παραγράφου (απορρίφθηκε με 32 ψήφους).

Τροπολογία²: δεν είναι δυνατόν να καταργηθούν τα δικαστήρια γιατί τα παιδιά θα αποκτήσουν πολλή ελευθερία η οποία θα καταστήσει ασυδοσία και θα υπάρξει αύξηση εγκλημάτων που προκαλούνται από παιδιά. Παρόλα αυτά, τα σωφρονιστικά ιδρύματα θα πρέπει να έχουν καλύτερο τρόπο λειτουργίας, να υπάρχουν ψυχολόγοι, κοινωνιολόγοι για ψυχική στήριξη των παιδιών. Επίσης, στα σωφρονιστικά ιδρύματα να έχουν τη δυνατότητα τα παιδιά να μάθουν κάποια τέχνη ώστε να μπορέσουν να την αξιοποιήσουν στον εργασιακό τομέα όταν θα αποφυλακιστούν (έγινε δεκτή με 59 ψήφους).

4. Να θεσπιστούν ακόμα βαρύτερες ποινές για όσους κριθούν ένοχοι σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων, συμπεριλαμβανομένου και του ηλεκτρονικού εγκλήματος.

Τροπολογία: επισήμανση της χρήσης του Internet από μικρά παιδιά και ευαισθητοποίηση των παιδιών μέσα από τα σχολεία (απορρίφθηκε με 38 ψήφους)

5. Να εξασφαλιστεί θεσμικά η τήρηση του απορρήτου όσον αφορά θέματα υγείας ή σχετικές εξετάσεις που μπορεί να κάνει κάποιο παιδί στο χώρο του σχολείου.
6. Να δημιουργηθούν σχολεία γονέων προκειμένου να καταφέρουν οι γονείς να αντιληφθούν το μέγεθος της ευθύνης τους και να μπορέσουν να ανταποκριθούν καλύτερα στις υποχρεώσεις τους έναντι των παιδιών τους.

Τροπολογία: διορισμός ειδικού παιδοψυχολόγου στα σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για την πρόληψη της σχολικής βίας και σε περίπτωση αδιαμφισβήτητης παραβατικής συμπεριφοράς παιδιών ή εφήβων, η ποινή θα εκδίδεται από κοινού από τον σύλλογο διδασκόντων, τον σύλλογο γονέων και κηδεμόνων και με την παρουσία ειδικού παιδοψυχολόγου, καθώς, σύμφωνα με το άρθρο 24 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε., σε όλες τις πράξεις που αφορούν παιδιά, είτε επιχειρούνται από δημόσιες αρχές είτε από ιδιωτικούς οργανισμούς, πρωταρχική σημασία πρέπει να δίνεται στο υπέρτατο συμφέρον του παιδιού. (έγινε δεκτή με 58 ψήφους).